Evaluatie Vlaamse Startersdag – Ontwerp plan van aanpak
Departement Economie, Wetenschap en Innovatie
Afdeling Strategie en Coördinatie
Afdeling Ondernemen en Innoveren

23.02.2009

Inleiding

De Vlaamse Startersdag is een initiatief dat jaarlijks en op ad-hoc basis door de Vlaamse overheid wordt gesubsidieerd. Het initiatief kadert in de inspanningen van de Vlaamse overheid om ondernemerschap en ondernemerszin te stimuleren.

Plan van aanpak van de evaluatie van de Vlaamse Startersdag

1. Aanleiding voor de evaluatie

De aanleiding voor deze evaluatie is een combinatie van verschillende elementen, enerzijds het Actieplan Ondernemerschap 2008 en anderzijds de vraag van de minister[1] naar evaluatie van alle ad-hoc dossiers die de stimulering van het ondernemerschap als voorwerp hebben.

In het actieplan Ondernemerschap wordt de noodzaak van grondige evaluaties van individuele acties uit het actieplan vermeld en dit vooral om meer gefundeerde en structurele beslissingen te kunnen nemen en aldus tot een effectiever en efficiënter beleid te komen. De evaluatie van de Vlaamse Startersdag past in dit kader. Daarnaast had de minister al in mei 2007 per brief aan het Departement EWI gevraagd om ad-hoc subsidiedossiers die de bevordering van ondernemerschap als voorwerp hebben te evalueren. Omwille van de veelheid aan initiatieven die op ad-hoc basis in dit kader worden gefinancierd en gezien de korte termijn waarop deze evaluatie werd gevraagd, heeft de afdeling Strategie en Coördinatie een korte analyse gemaakt van de verschillende initiatieven en aanbevelingen geformuleerd voor een betere inpassing er van, eerder dan een doorgedreven evaluatie uit te voeren. Deze analyse en aanbevelingen werden onder de vorm van een rapport getiteld "Evaluatie van ad-hoc initiatieven Ondernemerschap" (d.d. 05.10.2007) aan de minister overgemaakt.
N.a.v. dit rapport werd de evaluatie van (een aantal van) deze ad-hoc dossiers opgestart of in het vooruitzicht gesteld. Zo werd o.m. het DREAM-project al geëvalueerd. Voor 2009 is o.m. voorzien in de evaluatie van de Vlaamse Startersdag.

De Vlaamse Startersdag is een initiatief van Unizo dat sinds 2003 wordt georganiseerd en sinds 2004 op ad-hoc basis wordt gesubsidieerd door de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel in het kader van de stimulering van ondernemerschap en ondernemerszin bij brede lagen van de bevolking. In 2003 werd er een subsidie verleend door de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme. Behalve de jaarlijkse administratieve en financiële evaluatie door het Agentschap Economie, heeft er nog geen evaluatie (over meerdere jaren) plaatsgevonden.
De evaluatie van de Vlaamse Startersdag die in dit plan van aanpak wordt voorgesteld, is geen louter administratieve evaluatie maar heeft de ambitie om inhoudelijk dieper te gaan en daarnaast meerdere jaren in beschouwing te nemen (ook wat betreft de financiële aspecten).

VERTROUWELIJK

[1] Nota van 08.05.2007 (nr. 17AA-I-07-0948)

De beleidsbrief 2009 van Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, bevestigt de eerdere vraag en kondigt naast de evaluatie van de Vlaamse Startersdag in 2009, ook de evaluatie van de Dag van de Klant en van de Openbedrijvendag aan. Deze zullen worden uitgevoerd door het Departement EWI.

De resultaten van deze evaluatie kunnen een basis vormen voor de beslissing over het al dan niet verder zetten van de financiële ondersteuning van dit initiatief door de minister van Ondernemen én inzichten geven in de manier waarop dit bij voorkeur dient te gebeuren.

De evaluatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2009 en is nauw verbonden met de kalender van het evenement zelf (zie verder).
In 2009 zal de Vlaamse Startersdag doorgaan op 7 mei 2009 gedurende de *Europese week van de KMO*. Omdat de evaluatie een bevraging van de deelnemers 2009 omvat (zie punt 6), zal de evaluatie pas hierna kunnen worden afgerond.

Er werd al in het verleden (bij de begrotingsopmaak) opgegeven dat er slechts een beperkt budget nodig is voor deze evaluatie omdat ze grotendeels intern zal gebeuren (behalve de bevraging van de doelgroepen).

VERTROUWELIJK

2. Beleidscontext

De evaluatie van de Vlaamse Starterdag kan geplaatst worden binnen het Actieplan Ondernemerschap 2008. In dit actieplan zijn alle acties opgenomen die geïnitieerd en/of gesteund worden door de minister van Ondernemen en die kaderen in volgende doelstellingen:

- Het creëren van een positief ondernemersklimaat;
- Een meer ondernemende samenleving;
- Het aansporen van meer mensen om ondernemer te worden;
- Ondernemers uitrusten voor groei en concurrentiekracht;
- Een geconsolideerd datamodel voor ondernemerschap.

Hoofdstuk 4 van dit actieplan is bovendien gewijd aan evaluatie van de opgenomen initiatieven. Er wordt een engagement genomen dat individuele acties grondig zullen worden geëvalueerd. De evaluatie van de Vlaamse Startersdag past hierin.

Sinds 2003 organiseert UNIZO jaarlijks in elke Vlaamse provincie een "Vlaamse Startersdag". Het initiatief richt zich tot kandidaat-starters met vage tot heel concrete plannen, starters die een zaak wensen over te nemen, pas gestarte ondernemers, laatstejaarsstudenten en schoolverlaters met ideeën rond een mogelijke opstart, werkzoekenden die een eigen zaak willen opstarten en werknemers of kaderleden die zich wensen te heroriënteren. Het is een jaarbeurs bestaande uit een startersmarkt waar de kandidaat-starters aanbieders van diensten kunnen treffen voor advies of een persoonlijk gesprek. Er grijpen ook infosessies en netwerkcafés plaats.

De doelstellingen van Unizo met de organisatie van de Vlaamse Startersdag zijn veelzijdig, nl. [2]:

- Bevorderen van de ondernemersidee
- Positieve beeldvorming rond zelfstandig ondernemen creëren
- Personen met initiatief en goede ideeën op weg zetten om die ideeën te realiseren in een eigen zaak.
- Opdrijven van het aantal effectieve starters
- De kloof tussen denken aan zelfstandigheid en zelfstandig worden verkleinen
- Deskundig, praktisch en onafhankelijk startersadvies verlenen
- De (kandidaat)-starter stimuleren tot een gedegen voorbereiding
- Overname van bestaande zaken stimuleren door aangepaste informatie en advies
- Falingen in de opstartfase terugdringen door starters vertrouwd te maken met extern advies

De Vlaamse overheid steunt dit initiatief sinds 2003 door middel van een ad hoc subsidie. De jaarlijkse ondersteuning varieert gaande van 108.500 euro tot 125.000 euro.
De doelstelling van de Vlaamse overheid met het verlenen van een subsidie is in eerste instantie niet eenduidig af te leiden uit de verschillende Ministeriele Besluiten. Dit zal specifiek verder onderzocht worden in de deskstudie. Wat betreft rapportering zijn er sinds 2004 drie modaliteiten vooropgesteld, nl. :

- Een voldoende aantal inschrijvingen aan de Vlaamse Startersdag (aantal afhankelijk van de editie)

[2] Zie aanvraag subsidie 2006

VERTROUWELIJK

- Het organiseren van een enquête, na de "Vlaamse Startersdag", waarbij nagegaan wordt hoeveel deelnemers een eigen zaak zijn gestart,
- Opmaken van een eindrapport over de "Vlaamse Startersdag"

3. Doelstelling(en) van de evaluatie en het beoogde resultaat

Betreffende evaluatie heeft o.a. tot doel na te gaan in hoeverre het initiatief potentiële starters bereikt, informeert en begeleidt en in welke mate dit de startende ondernemer in Vlaanderen ten goede komt. Met andere woorden in welke mate past dit initiatief in het algemene beleid betreffende de ondersteuning van ondernemerschap.

De beoogde resultaten van de evaluatie zijn:

- een analyse van de sterktes en zwaktes van het project
- een analyse van de bekendheid en het bereik van het initiatief en de mate waarin zowel de eigen doelstellingen als deze van de overheid worden bereikt
- een financiële analyse
- analyse van de effecten en de impact van het initiatief
- conclusies en aanbevelingen (zowel betreffende de toekomstige werking als betreffende de ondersteuning door de Vlaamse overheid en manier van inschakeling in het beleid).

Deze resultaten zullen worden gebundeld in een eindrapport.

De beleidsbrief vermeldt duidelijk dat deze evaluatie moet uitmonden in een aantal beleidsaanbevelingen.

4. Bepalen van de krijtlijnen/draagwijdte van de evaluatie (can/will (not) do)

Voor de evaluatie van de Vlaamse Startersdag zijn de volgende gegevens ter beschikking per dossier:

- Jaarlijkse aanvraagdossiers voor de subsidie, inhoudelijke en financiële onderbouwd door aanvrager.
- Vraag naar advies met motivering en advies van Inspectie van Financiën
- Ministerieel Besluit (MB)
- Controleverslag van Inspectie Economie
- Eindrapport Unizo per dossier met o.a.
    - Resultaten van twee bevragingen door Unizo bij deelnemers Vlaamse Startersdag
    - Bezoekersaantal per locatie
    - Effectieve financiële afrekening inclusief bewijzen (facturen).
    - Startersatlas, communicatiemateriaal Vb. brochure, affiche, Starterskrant, …
- Extra gegevens verzameld door middel van een bevraging (van de doelgroepen).

Aantal randvoorwaarden:

- <u>Inhoudelijk:</u> Er dient bekeken te worden hoever men kan teruggaan in de tijd. De eerste Vlaamse Startersdag dateert van 2003, deze editie werd gesubsidieerd vanuit de Vlaamse minister van Werkgelegenheid. Sinds 2004 is er een subsidie vanuit de Vlaamse minister van Economie. Er dient nagegaan te worden of de informatie van de

VERTROUWELIJK

verschillende jaren gelijkaardig is. Het is mogelijk dat de beschikbare informatie gedurende de jaren gewijzigd is. Logischerwijs zal de evaluatie dieper kunnen ingaan op de jaren waarover er het meeste informatie beschikbaar is. Een voorbeeld hiervan is dat de extra informatie verzameld door middel van een bevraging enkel zal handelen over de Vlaamse Startersdag 2009. Er zal echter geprobeerd worden een zo volledig mogelijk beeld te schetsen voor al deze edities.

- Financieel: De middelen die vrijgemaakt worden voor een evaluatie staan zo veel mogelijk in verhouding tot de financiële impact van het voorwerp van de evaluatie. Voor de Vlaamse Startersdag betekent dit dat er slechts een vrij beperkt budget ter beschikking is voor de evaluatie. Er werd in het verleden jaarlijks immers een subsidie van maximum 125.000 euro toegekend. Rekening houdend met het gegeven dat dit ondertussen al 7 jaar (van 2003 t.e.m. 2009) werd ondersteund, heeft de Vlaamse overheid inmiddels aan de Vlaamse Startersdag ongeveer een bedrag van meer dan 800.000 euro besteed. In die zin kan gepleit worden voor een aanzienlijker bedrag voor de uitvoering van de evaluatie dan initieel zou verwacht kunnen worden.

  Wat betreft de bevraging dient bekeken te worden of er een enquêtebureau dient ingeschakeld te worden voor de uitvoering en verwerking van de bevraging van de doelgroepen. (Vergelijkbaar met de evaluatie van DREAM).

  Op het overleg van 23 januari 2009 met Unizo – die verantwoordelijk is voor het voorwerp van de evaluatie - werd echter afgesproken deze bevraging in samenwerking met hen uit te voeren. Unizo heeft ter zake immers al twee bevragingen gepland. De vorm en invulling van de bevraging wordt in een later stadium in gezamenlijk overleg bepaald.
- Juridisch: Er zijn over de evaluatie van de Vlaamse Startersdag nooit specifieke bepalingen opgenomen in een MB of in een ander juridisch document. De diverse Ministeriele Besluiten voorzien wel in een aantal modaliteiten die moeten volbracht zijn alvorens de uitbetaling van de tweede schijf kan gebeuren. Één van deze modaliteiten is het organiseren van een enquête waarbij nagegaan wordt hoeveel deelnemers een eigen zaak zijn gestart.
- Timing: De evaluatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2009 en is nauw verbonden met de kalender van het evenement zelf. In 2009 vindt de Vlaamse Startersdag plaats op 7 mei 2009 gedurende de *Europese week van de KMO*. Wanneer een bevraging ingebouwd wordt, dient rekening te worden gehouden met de datum waarop het evenement plaatsvindt.

5. Bepalen van de evaluatievragen

Volgende evaluatievragen komen aan bod:

- In welke mate past dit initiatief in het algemene beleid betreffende de ondersteuning van ondernemerschap?
- Wat is de meerwaarde van het initiatief voor het beleid? Zijn er mogelijke alternatieven?
- Beantwoordt het project in de huidige vorm aan de te verwachten doelstellingen binnen het actieplan ondernemerschap?
- In welke mate draagt het project inhoudelijk bij tot de doelstelling om potentiële starters te bereiken, informeren en begeleiden.
- Welke alternatieven zijn er voor de jaarlijkse ad-hoc subsidiering en welke gevolgen heeft dit? Bv. In welke mate is de subsidie noodzakelijk voor het initiatief? Zorgt de subsidie voor het overtuigen van andere sponsors?

VERTROUWELIJK

- Wat zouden de gevolgen zijn indien er geen dergelijk initiatief zou zijn of indien de Vlaamse overheid dit initiatief niet zou ondersteunen?
- Welke zijn de sterke/zwakke punten van het project rekening houdend met de beleidsdoelstellingen?
- Wat is de (evolutie van de) totale kostprijs van het project (globaal en in functie van het aantal deelnemers – periode 2002-2009)? Wat is binnen de totale kostprijs van het project het aandeel van de Vlaamse overheid/sponsors, …?
- Wat is de evolutie aantal deelnemers volgens verschillende parameters (leeftijd, geslacht, sector, statuut –in de zin van werknemer, werkzoekend, student, …).
- Hoe bekend is het initiatief en wat is het bereik er van?
- Welke zijn de elementen in de inhoudelijke en financiële verantwoording project t.a.v. Vlaamse overheid?
- In welke mate draagt het project bij tot het aanmoedigen van ondernemerschap/ondernemerszin bij de deelnemers? Zorgt het project bij de deelnemers voor een extra stimulans om effectief een onderneming op te starten/over te nemen? Welke zijn de effecten van het initiatief bij de doelgroep?

Het dient opgemerkt dat de klemtoon dient te liggen op de evaluatie van de subsidie aan de Vlaamse Startersdag en niet op de organisatie van het initiatief op zich.

6. Bepalen van de onderdelen van de evaluatie en de methodologie

Deze evaluatie is een ex-post evaluatie. De resultaten van deze evaluatie zullen o.m. gebruikt worden voor toekomstige beleidsbeslissingen betreffende dit project.

De evaluatie zal bestaan uit twee grote luiken, met name een kwalitatief luik en een kwantitatief luik. Voor de uitvoering van beide luiken zullen verschillende methoden worden gebruikt:

- Deskstudie (gebaseerd op alle beschikbare documenten).
  Er zal hierbij gebruik gemaakt worden van de resultaten van de jaarlijkse bevragingen die door Unizo steeds zijn georganiseerd.
- Bevraging van de doelgroepen om de tevredenheid, het effect en de impact van het initiatief te kunnen bepalen (en dit i.s.m. Unizo – zie ook hoger). .
  Afhankelijk van de beschikbare gegevens zal de bevraging de vorm aannemen van een exit-poll of van een online bevraging.
- Interviews met de organisatoren van het initiatief en de dossierbehandelaars.
- Eventueel een plaatsbezoek tijdens het evenement.

De evaluatie zal worden opgevolgd door een werkgroep. Deze werkgroep bestaat uit volgende leden:

- Els Vermander als verantwoordelijke voor dit evaluatiedossier
- Ilse Boeykens als inhoudelijk verantwoordelijke
- Sabine Borrey, verantwoordelijke evaluatiecel EWI
- Pierre Verdoodt, afdelingshoofd
- Daniel De Craecker als dossierbehandelaar van het AO.

VERTROUWELIJK

7. Timing

De timing hieronder opgenomen werd vastgelegd op 23 januari 2009 in overleg met het voorwerp van evaluatie.

- December 2008: Voorbereiden en uittekenen evaluatie: dit omvat het uitwerken van het plan van aanpak door S&C en de inhoudelijk bevoegde entiteit.
- Januari 2009: Overleg met AO i.v.m. plan van aanpak en overmaken dossier aan het Departement EWI.
- 23 januari 2009: Overleg met het voorwerp van de evaluatie betreffende een aantal essentiële onderdelen van de evaluatie zoals timing, verwachte inbreng, uitvoering van de evaluatie, verloop van de evaluatie.
- Februari 2009: Informeren voorwerp van evaluatie (bevestiging afspraken).
- Februari 2009: Informeren van alle betrokken stakeholders over de evaluatie (o.a. kabinet, AO).
- Februari 2009: Eventueel initiëren aanbestedingsprocedure (voor bevraging).
- Maart - april 2009: Eventueel toekennen opdracht geïnitieerd door aanbestedingsprocedure
- Maart - april 2009: Uitvoeren deskstudie en interviews
- Mei 2009: Uitvoeren bevraging
- Eind mei 2009: Oplevering ontwerp van eindrapport
- Juni 2009: Verbetering materiële fouten (i.s.m. voorwerp van de evaluatie)
- Eind juni 2009: Oplevering eindrapport
- Eind juni 2009: Overmaken rapport(en) aan betrokken partijen
- Eind juni 2009: Eventuele verspreiding samenvatting en voornaamste conclusies evaluatie

8. Informeren van en communiceren met het voorwerp van de evaluatie en alle (betrokken) stakeholders (betreffende de uit te voeren evaluatie)

Het overleg met het voorwerp van de evaluatie heeft al plaatsgevonden. Verschillende andere overlegmomenten zijn nog gepland (zie punt 7).

Volgende stakeholders worden in dit kader onderscheiden:

- Deelnemers
- Sponsors
- Standhouders – het gaat hier over verschillende “soorten” organisaties
- Andere

Er vindt geen gerichte informatieronde plaats t.a.v. deze stakeholders, tenzij eventueel via een bevraging.

Doelgroepen van het initiatief:
De doelgroep is zeer ruim. Men wil iedereen aanspreken die ideeën heeft om een zaak te starten, ongeacht de fase van voorbereiding waarin zij zich bevinden.

9. (Wijze van) Uitvoering evaluatie

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de intern beschikbare expertise bij de uitvoering van de evaluatie om verschillende redenen:

VERTROUWELIJK

- Beperkt budget voor evaluatie aangezien dit in verhouding dient te blijven met de toegekende subsidie.
- Beperkte omvang van de gevraagde evaluatie.
- Relatief voldoende beschikbare tijd.

De deskstudie zal dan ook volledig uitgevoerd worden door het Departement EWI, afdeling Strategie en Coördinatie, cel evaluatie met ondersteuning van de inhoudelijke verantwoordelijke waar nodig.

Afhankelijk van de medewerking en mogelijkheden van het voorwerp van evaluatie dient er mogelijk een beroep gedaan te worden op een enquêtebureau voor de uitvoering van de bevraging. Op de vergadering van 23 januari 2009 met het voorwerp van evaluatie is er al afgesproken om de bevraging zoveel mogelijk in te passen in de al geplande bevraging(en) van hen zelf. Er zal samen gekeken worden hoe de uitvoering het best verloopt. Indien het nodig blijkt een enquêtebureau in te schakelen, zal het hier gaan om een vrij beperkte opdracht met beperkt budget.

10. (Procedureel) Verloop van de evaluatie

Evaluatie met voornamelijk gebruik van interne expertise
Dit plan van aanpak inclusief timing en te verwachten deliverables wordt ter informatie bezorgd aan de minister en aan het voorwerp van de evaluatie.

Indien het inschakelen van een enquêtebureau noodzakelijk blijkt voor de bevraging dient een aanbestedingsprocedure te worden opgestart. Gezien de verwachte beperkte omvang, zal gekozen worden voor de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking.

Aldus zal voor de opdracht dan een bestek moeten worden opgemaakt dat de opdracht in detail beschrijft.

Een ontwerp van eindrapport betreffende de evaluatie wordt opgeleverd t.a.v. de inhoudelijk bevoegde entiteit(en) binnen EWI die de mogelijkheid krijgt (krijgen) opmerkingen, suggesties, aanvullingen, bijkomende vragen, … te formuleren. Het is de discretionaire bevoegdheid van S&C om uit te maken of hier al dan niet op wordt ingegaan bij het opstellen van het eindrapport.

Ook het voorwerp van de evaluatie krijgt de mogelijkheid kans het ontwerpeindrapport na te kijken en dit met het oog op het verbeteren van materiële fouten.

Het eindrapport wordt (door S&C) in hard-copy bezorgd aan de minister, de inhoudelijk bevoegde entiteit en het voorwerp van de evaluatie.

11. Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluatie

Overmaken aan de minister, aan het voorwerp van de evaluatie met name Vlaamse Startersdag van Unizo, en aan het Agentschap Ondernemen. Deze laatste kan dan rekening houden met de resultaten en zeer specifiek met de aanbevelingen van deze evaluatie bij het opstellen en de administratieve afhandeling van dergelijke subsidiedossiers.
De verspreiding van de resultaten zal gebaseerd zijn op de communicatiestrategie (die momenteel wordt ontwikkeld) van het Departement EWI betreffende evaluaties.

VERTROUWELIJK